

KRÁTKÁ SDĚLENÍ

Nález *Leucorrhinia albifrons* (Odonata: Libellulidae) v Hustopečském bioregionu na jižní Moravě (Česká republika)

Finding of *Leucorrhinia albifrons* (Odonata: Libellulidae) in the Hustopečský biogeographical region in the southern Moravia (Czech Republic)

Keywords: *Leucorrhinia albifrons*, Libellulidae, Odonata, faunistics, Hustopečský bioregion, Czech Republic

Abstract. Two mature males of *Leucorrhinia albifrons* were found on 18.VI.2014 in the locality of Šardice village – Šardický potok stream – Písky place (48°56'50.67"N, 17°03'26.14"E, 176 m a.s.l.) in the Hustopečský bioregion (southern Moravia, Czech Republic). It is the first record from the northpannonian subprovince in the Czech Republic.

Vážka běloústá (*Leucorrhinia albifrons*, Burmeister 1839) je palearktický druh, který patří do eurosibiřského faunistického prvku. Centrum areálu druhu leží v Polsku (v Pobaltí, východním Polsku), v jižním Švédsku, jižním Finsku a evropské části Ruska. Ve střední Evropě je druhem řídkým, lokálně se vyskytujícím. Směrem na západ je druhem vzácným, jeho areál má arely v západní a východní Francii, v jižním Německu a jižním Rakousku (ASKEW 1988; SAHLÉN 2006). Druh obsazuje převážně stojaté vody oligotrofního až mezotrofního, příp. dystrofního charakteru (rašelinná jezírka). Typickými biotopy jsou prosluněné lesní rybníčky, rašelinná jezírka, zatopené vytěžené jámy, vždy s dostatečnou vodní plochou a většinou obklopené lesem. Důležitým rysem biotopů jsou porosty submerzní a plovoucí vegetace, které jsou nezbyté pro život larev.

Imaga létají od pozdního května do poloviny srpna (SAHLÉN 2006), na území České republiky (dále jen ČR) byl zjištěn taktéž od poslední dekády května do první dekády srpna, s nejčastějšími nálezy v první dekádě července (DOLNÝ 2007). Výskyt v ČR je znám od 100 do 800 m n. m. s těžištěm v rozmezí 400–500 m n. m. Na celém území ČR, resp. z území Moravy, jsou známy (až na výjimky) jen jednotlivé nálezy z posledních let (DOLNÝ 2007).

Dne 18.VI.2014 byl zjištěn výskyt 2 samců *Leucorrhinia albifrons* (1 ♂ coll. O. Holuša) na lokalitě Šardice: Šardický potok – Písky (48°56'50.67"N, 17°03'26.14"E, 176 m n. m.). Lokalita představuje nově vytvořená jezírka (rok vzniku 2012) v písčitém aluviu Šardického potoka. Velikost jezírek se pohybuje od 30 m² do 5000 m², s hloubkou od 50 cm do 3 m. Příbřežní porosty tvoří orobinec širolistý (*Typha latifolia*), řídce rákos obecný (*Phragmites australis*), kamyšník přímořský (*Bolboschoenus maritimus* agg.), v mělčinách místy hustý porost přesličky bahenní (*Equisetum palustre*), ve vodě jsou husté porosty růžkatce ponořeného (*Ceratophyllum demersum*), jednotlivě na hladině rdest vzplývavý (*Potamogeton natans*), rdesno obojživelné (*Persicaria amphibia*) (nomenklatura rostlin podle DANIHELKY et al. 2012). Voda je průzračná, čistá, doposud bez rybí osádky (vlastní pozorování). Na lokalitě byly dne 18.VI.2014 zjištěny následující druhy vážek: *Calopteryx splendens* (Harris, 1782), *Coenagrion puella* (Linnaeus, 1758), *C. scitulum* (Rambur, 1842), *Ischnura elegans* (Vander Linden, 1820), *Anax imperator* Leach, 1815, *Anax parthenope* (Sélys, 1839), *Brachytron pratense* (O. F. Müller, 1764), *Libellula quadrimaculata* Linnaeus, 1758, *Orthetrum albistylum* (Sélys, 1848), *O. brunneum* (Fonscolombe, 1837), *O. cancellatum* (Linnaeus, 1758), *Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832). Při další návštěvě lokality dne 26.VII.2014 byly na lokalitě zjištěny druhy: *Sympetma fusca* (Vander Linden, 1820), *Erythromma viridulum* (Charpentier, 1840), *Enallagma cyathigerum* (Charpentier, 1840), *Ischnura pumilio* (Charpentier, 1825), *Aeshna*

cyanea (O. F. Müller, 1764), *Sympetrum fonscolombei* (Sélys, 1840), *S. sanguineum* (O. F. Müller, 1764) a *S. vulgatum* (Linnaeus, 1758).

Početnější populace druhu *Leucorrhinia albifrons* jsou známy z oblasti severních Čech: Českolipsko, Frýdlantsko, Karlovarsko, Jindřichohradecko (DOLNÝ 2007). Z území Moravy jsou známy jen jednotlivé nálezy. Recentně byl potvrzen na lokalitách Malenovice (kvadrát 6874) (ČERVENKA 2001), Příbor (6374) (DOLNÝ 2007) a Valašská Bystřice-Tišňavy (6674) (KOLEČEK 2010). Z území západní Moravy je známo jednotlivé zjištění u Stonařova – Lovětínský rybník (6759), 8.VII.2006, 1 ♀ (O. Holuša, leg., det. et coll.) a výskyt na lokalitě Hamry nad Sázavou – Křížný rybník (6461) (první zjištění na lokalitě 6.VII.2006, v VI.2011 zjištěna velmi početná populace čítající desítky jedinců, od roku 2006 byl výskyt vážky běloústé zjišťován pravidelně od poloviny června do poloviny července) (O. Holuša, observ.). Z oblasti jižní Moravy, resp. severopanonské podprovincie na území Moravy, jejíž je Hustopečský bioregion součástí, tento druh doposud zjištěn nebyl. Podobně i v okolních zemích z území panonské nížiny nejsou známy žádné nálezy – Rakousko (RAAB et al. 2006), Slovinsko (KOTARAC 1997). Na Slovensku patří k nezávěsným druhům, i když jediný historický nález pochází právě z panonské nížiny (lokalita Komjatice) (STRAKA 1990).

Lokalita svým charakterem neodpovídá nárokům druhu, ale není vyloučeno, že s postupnou změnou vegetace, tj. zarůstáním a změnou ve slatiniště, se zde druh bude vyskytovat trvale. Nález je zajímavý geografickou oblastí, jelikož nejbližší známé trvalé populace se vyskytují ve vzdálenosti cca 110 km od studované plochy, ve Žďárských vrších.

ASKEW R. R. 1988: The Dragonflies of Europe. Harley Books, Colchester, 291 pp. – ČERVENKA P. 2001: Další nález vážky běloústé (*Leucorrhinia albifrons*, Odonata: Libellulidae) na Moravě. In: HANEL L. (ed.): Vážky 2001. Sborník referátů IV. celostátního semináře odonatologů na Šumavě. Český svaz ochránců přírody, Vlašim, pp. 143–145. – DANIHELKA J., CHRTEK J. jr. & KAPLAN Z. 2012: Checklist of vascular plants of the Czech Republic. Preslia, 84: 647–811. – DOLNÝ A. 2007: *Leucorrhinia albifrons* (Burmeister, 1839) – vážka běloústá. In: DOLNÝ A., WALDHAUSER M., HOLUŠA O., BARTA D. & HANEL L. (eds): Vážky České republiky. Ekologie, ochrana a rozšíření. Český svaz ochránců přírody, Vlašim, pp. 600–605. – KOLEČEK J. 2010: První nález vážky běloústé (*Leucorrhinia albifrons*) v okrese Vsetín (Česká republika). Acta Carpathica Occidentalis, 1: 97–98. – KOTARAC M. 1997: Atlas kačjiv pastirjev (Odonata) Slovenije z rdečim seznamom: project Slovenskega odonatološkega društva. Atlas faune et florae Sloveniae I. Center za kartografio favne in flore, Miklavž na Dravskem polju, 205 pp. – RAAB R., CHOVANEC A. & PENNERSTORFER J. 2006: Libellen Österreichs. Springer, Wien, 345 pp. – STRAKA V. 1990: Vážky (Odonata) Slovenska. Zborník Slovenského Národného Múzea, Prírodné Vedy (Bratislava), 36: 121–147. – SAHLÉN G. 2006: *Leucorrhinia* Brittinger, 1850 – Whitefaces. In: DIJKSTRA K-D. B. & R. LEWINGTON (eds): Field guide to the dragonflies of Britain and Europe including western Turkey and north-western Africa. British Wildlife Publishing, Gillingham, pp. 262–268.

Kateřina HOLUŠOVÁ & Otakar HOLUŠA

Ústav ochrany lesů a myslivosti, Lesnická a dřevařská fakulta, Mendelova univerzita v Brně
Zemědělská 3, CZ-613 00 Brno
e-mail: holusova.katerina@seznam.cz, holusao@email.cz

- Obr. 1. Lokalita Šardice: Šardický potok-Písky s nálezem *Leucorrhinia albifrons* (18.VI.2014) (foto O. Holuša)
- Fig. 1. The locality of Šardice: Šardický potok stream-Písky place with record of *Leucorrhinia albifrons* (18th June 2014) (photo by O. Holuša)

